

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Minder

om

Halgmændspræst

Frederik Nygård,

samlende af

Poul Boisen.

Trykte som Manuskript for Venner.

Odense.

Fyns Lidenbed Bogtrykkeri ved Ej. Bennervald.

1897.

Foran Balmenighedens Præstebolig i Sønder-Næra ligger en lille Gruppe Træer. Det tager nogen Tid for kørende Gæster at komme rundt om denne, og under Bendingen er man bleven set fra Præstens Vindue, så at der bliver Lejlighed til at komme ud, inden Vognen holder for Døren. Den Lejlighed forsømte Nygård ikke. Mange af hans Benner ville huske Synet af ham, som han stod der i Døren med et Smil, et Velkommen, en Glæde og Hygge over sin Person, der vidnede om, at man blev modtaget med Kærlighed, og til denne Modtagelse svarede Omhuen, som under Besøget vistest os af ham og hans Hustru.

Ja, Nygård havde en stor Evne til at være god imod sine Benner; hans Hjertes Dør stod vidt åben, og han holdt af os på denne omhyggelige Måde, som består i, at man med Deltagelse følger Bennernes Gerning i Stort og Småt og kan gøre Noget for dem.

Og som han stod der i sit Hjem's Dør, og som han tog Benner ind under sit Tag og ind til sit Hjerter for at være god imod dem, således var han også en

af dem, der stod i Kirke- og Folkehjemmets Dør med et Velkommen til mangen en god Sag, der var fremme i hans Tid; han elskede den, han fulgte den med Deltagelse i dens Gang, og han gjorde Noget for den.

Til Brug ved denne lille Mindesamling har jeg liggende for mig en Del Meddelelser om ham fra Sådanne, som har stået ham nær på hans Livs forskellige Trin, og alle stadsæfte de mit Minde: han var en god Mand.

Således fra hans Barndomshjem: „Han var som Barn stille, men altid glad, omgængelig og umådelig kærlig, fluttede sig ikke til Mange, men til hvem han gjorde det, for dem blev han også en Ven for hele Livet; han var pligtopfyldende, så at han altid vandt dens Hjerte, han kom i Berøring med.“

Hans Contubernal på Regentens skriver: „Jeg mindes ham som en stille, flittig Student med et ligeligt Humør og som en elskværdig Sambo, og jeg ved aldrig, at der har været et ondts Ord imellem os.“

Om Samlivet med hans Moder hedder det: „Han var en stor, sand og velfiguet Støtte for vor Moder, som også var et troende Menneske. De elskede hinanden højt og levede, da han var bleven Student, et lille helligt Samsfund sammen med flere gode Venner. Han, der fra ganske ung, mere end de fleste Andre, havde Tjet opladt for Alt, hvad der var lyst og skønt her i Verden, men som endnu bedre forstod at give sig ind under Vorherres store Kærlighed og ydmygt tage imod den, hans Minde være velfiguet!“

Endnu må jeg lade et af hans Børn tegne et

Billæde af ham, som han var, da han selv fik Hus og Hjem: „Fader var altid god og sød imod os. Dog havde vi umådelig Respekt for ham. Vi havde den meste Tid Huslærer eller Lærerinde, og disse kunde vi drille og gøre Optøjer imod, men når vi på nogen Måde kunde tænke os, at Fader opdagede os, eller det f. Ex. viste sig, at han var i Nærheden, når vi fandt på at gemme os for Skoletid, så at Lærerinden måtte lede efter os, ja lustedes vi skyndsomst op og satte os på vore Pladser.“

„En Tid gif vi fra Frøslev Præstegård til en Skole en halv Mils Vej borte. Vi kunde gå tre Veje, men alle gif de forbi en Tjør, ja det gjaldt om at vælge Vejen forbi den af Tjrene, der efter vor Mening var den skikkeligste, men næsten hver Morgen fulgte Fader os forbi det farlige Sted og hentede os også undertiden om Eftermiddagen eller gif os imøde, og hvor var vi glade, når vi så ham komme.“

„Om Aftenen, når vi var kommen i Seng, sang han altid for os (det gjorde han, lige til vi var store); undertiden måtte vi selv vælge Psalmen, og så valgte vi altid den længste, vi vidste, for at beholde ham så længe som muligt.“ — „Tidt fortalte han Eventyr og Historier for os, og undertiden, når vi var umættelige, og hans Forråd var udtomt, lavede han selv nogle. Det var gerne i Mørkningen, han fortalte, og vi skiftedes da til at sidde på hans Støb.“ — „Oste dandsede han rundt med os i en Kreds og sang forskellige Psalmer og Sange.“ — „I Frøslev havde vi altid Sommergæster fra København. Engang var tre Studenter hos

os; de gjorde en Masse Optsjer, som Fader undertiden støttede dem i. F. Ex. gemte Moder Syltetsjet for dem, men Fader hjalp dem at finde Krutterne." — „Fader holdt altid meget strengt på, at vi, når vi var ude til Dands eller anden Morstab, skulde være hjemme til 11—11½. Vi igntes jo undertiden, at det var mærkeligt, thi alle andre Børn måtte blive meget længere, men for det meste var vi ganske glade ved det." — „Nogle År havde vi — i Næra — al Tid efter Jul Juletræet pyntet igen, og så var en Del Børn, navnlig Småfolks, henne for at lege og dandse om Træet. Så var Fader og Moder inde at lege med os om Aftenen. Det vilde vi i Grunden altid helst have dem til, og de legede da også ret ofte med os." — D. f. v.

Gennem alt dette træder os imøde det barnlige, kærlige og trofaste Sind, som vi, hans senere Venner, så tidt har glædet os over, og den Evne til at gøre et Hjem hyggeligt, som vi nød godt af, når vi så gerne gæstede ham.

Underligt nok, at Nygård selv ikke var udgået fra et lykkeligt Barndomshjem, eller måske han netop derfor så meget mere kom til at satte Hjemmets Lykke, da den blev ham tildel.

Han blev født den 1ste Maj 1845 i Holbæk, hvor hans Fader, Justitsraad, Lic. juris Christian Poulsen Norbom Petersen, var Borgermester. Moderen hed Emilia Scavenia, f. Ringsted. Han var det sjette Barn i Rækken og kom derfor blandt Andet til at hebde

Sextus: Frederik Sextus Otto Alfred Petersen, så langt var hans Døbenavn, og hertil søjedes senere Navnet Nygård. Hans Forældre blev nemlig skilte i hans spæde Barndom, og Frederik blev hos Moderen, som senere giftede sig med Exam. juris, Procurator Nygård, Gjer af Aldershvile ved Lyngby. Stedfaderen sørgede udmærket for hans Opdragelse og betragtede ham i det Hele som sit eget Barn. Hans Efternavn kom Stedfaderen til at bære.

Ti År gammel blev han sat i Metropolitan-skolen i København, hvorfra han blev Student 1864 med første Character. Under sin Skolegang var han i Huset først hos en Onkel, derefter hos Bogholder Chr. Melbye. Som Student boede han atter hos sin Moder, der efter Hjemmets Opløsning i Aldershvile (Stedfaderen boede i Udlandet) var flyttet til København. I de tre sidste År af sin Studentertid havde han Regentien, hvor han — Sextus og med de 6 Navne — boede på 6te Gang Nr. 6 sammen med nuværende Pastor Ussing i Orbæk, der af Nygård blev kaldt „min Kone“ på Grund af hans praktiske Sands til at holde Orden i deres Stuer. Dog fik han sin daglige Forplejning hos Moderen, idet han gav Bidrag til det fælles Underhold, sat istand dertil ved nogen Undervisning som Timelærer.

Om hende og hans Samliv med hende taler bedst hans Afstedsord ved hendes Jordfærd 1878. Det aftrykkes her også som et Minde om hans Forlyndelse:

„Det er vemodigt at stilles ad
for dem, som gerne vil sammen være —.“

Det er det første Ord, som skal lyde ved denne Bære; ti jeg er vis på, at det vil ikke blot finde Genlyd i vor lille Søstendeflot, men også i Bennekrebsen, såvel den nærværende som fraværende, der lærte vor afdøde Moder at kende. Hun var jo nemlig en mageløs om og kærlig Moder og en forunderlig hjærtelig Kvinde, så det var ikke så mærkeligt, at vi Børn og 3 Benner måtte komme til at holde særligt meget af hende. Kærlighed og Mildhed er jo, hvad vi Menneskebørn i Grunden alle sammen ikke kan undvære i vore Menneskeliv, så et kærligt og mildt Menneske vil vi gerne stilles om og vil lige så nødigt stilles fra. Og se derfor er det så vemodigt for os i Dag at sige Farvel til den elskelige Moder og Veninde. Men må vi nu end til en Stund stilles fra hendes yndig milde Øjne, hendes kærlige Tale og hendes trofaste Hånd, så give Gud os dog, at vi aldrig må stilles fra hendes dyrebare Minde. Han bevare hendes Minde levende iblandt os, så det som et lyst og godt Minde må blive et lønligt Kildepring til Kærligheds og Mildheds Besignelse iblandt os. —

Det er vemodigt at stilles ad for dem, som gerne vil sammen være. Ja, det er vemodigt for os at stilles fra vor Moder, men det er den lyse Trøst midt i Sorgen, at hvor forunderlig deltagende og trofast hun end fulgte enhver af os til det sidste, så blev det dog mindre og mindre vemodigt for

hende at skilles herfra, alt som Afstedstimen nærmede sig. Hun var nemlig en troende Kvinde, der af Guds Nåde havde fundet Troen på Vor Herre Jesus Kristus og dermed Troen på alle sine Synders Forladelse og dermed Guds Fred, den Guds Fred, der forvarer Hjerter og Tanker i Jesus Kristus Vor Herre. Hun havde gået i Livets hårde Skole, hvori alle vi stakkels Mennesker, syndige som vi er af Naturen, må gå, mer eller mindre trykkede af Synden og Sorgen og Røden i denne Verden. Det var en stor Modgang og stor Nød, vor Moder måtte friste. Men Gud Faders evig unge Kærlighed, der rækker til tusind Slægter, den mødte også hende. Og den mødte hende, just da hun trængte aller mest til den, og derfor åbnede hun helt ud sit Hjerte for Guds Nåde, så hun i Sandhed af Hjertens Grund kunde synge med Sangeren:

„Jeg fik en Trost, da Byrden tungest lå,
mit våde Blik et dejligt Billede så.“

Det var Vor Herres og Frelseres Jesu Kristi Billede, der blev malet lyslevende for hende, så hun i ham, og kun i ham alene fandt den, der kan frelse fra al Synd og al Nød i Tid og Evighed. Og derfor klyngede hun sig i Hjertets Enfoldighed med en yndig, stærk Barnetro til Jesus Kristus og al hans rige Nåde. Og jo tættere hun kunde komme ind under hans Frelses Vinger, desto gladere var hun; så Glæden den voksede hos hende, da hun på sine gamle Dage fik det at se, hvad der alt i hendes

tidligste Ungdom var bleven vidnet for hende af den særligt benådede Præstemund med Helligåndens Kraft og Overbevisning, at Jesus Kristus, Guds og Marias Søn, han er os så nær som han kan komme os her på Jorden, når vi med Hjertet tror Ordet og med Munden bekender Ordet, det Troens Ord af hans egen Mund, vor Dåbes Pagt. Og fordi vor Moder således med hele den hellige Menighed kom til at folde sine Hænder om Barnepagten, Forfagellens og Troens store Evangelium, og om Barnebørnen, Fader vor, Du som er i Himlene, derfor nåede hun også til at frastrive sig selv al Fortjeneste og at give Gud Fader alene Æren for Kærligheds- og Sandhedslivet, som hun voksede sig stærkere i med Ærene. Og for Kærligheden og Mildheden, som hun mødte så mange med, vilde hun selv ingen Ære have. Og jo mere hun i Sandhed med sin Dindlingsfang kunde synge om Vor Herre Jesus Kristus:

„Du er min Stak, min Perle og min Pris“ —

des mere blev det også hendes Bøn ikke blot for sig selv, men også for alle hendes Børn og de kære Venner, at Gud Fader dog først og sidst vilde unde os denne Stak, som Møl og Røst ikke kan fortære og som Tyvehånd ikke kan rove. Hvor har dog ikke vor Moder bedet godt ned over os i sin store barnlige Enfoldighed og Tro.

Som hos alle Herrens Bønner, så voksede også hos hende under Barnetroens Rodfæstelse Håbet frem med sit Evigheds Blomsterflor; ikke et Håb i

det tågebe og uvisse; men det bestemte og sikre lyse Håb, som er hele Guds Menigheds Håb, Håbet om Rodets Opstandelse og dets evige Liv. Og Gud sige Lov for det; ti det lærte hende at smile ad Døden. Hun var jo bleven vis på det, at om også hendes Stov skulde smuldre i Graven, så skulde hendes Sjæl og Ånd dog leve i den lyse Paradijshave uadskillelige fra Herrens Helgensamfund her og hjuset og fra dets Bækst. Og hun var jo bleven vis på det, at når Gud Faders Time kommer, da den store Rentefal i Dødsriget skal lukkes op for alle Herrens Hellige, da skulde også hun gå ud og iføres af Guds Råde sit Rod på ny, men i en forklaret Herligheds Skikkelse.

Så bevare da Gud Fader vor Moders Minde levende iblandt os, og han glæde i Jesus Kristusnavnet ved Helligånden hendes Sjæl i Himmerig. Og Gud Fader give os sin Rådes Kraft til som hende at vandre trods al vor Skrøbelighed med Ydmyghed i de Fodspor, Vor Herre Jesus Kristus har trådt for os her på Jorden ved sin Korsfæstelse, Død og Opstandelse, så skal også vi være visse på at nå til den store strålende Allehelgensfest, på hvilken Vor Herre Jesus Kristus vil komme at hente os med alle sine Hellige hjem til Gud Faders Himmel heroven til. Da skal vi atter mødes med vor dyrebare Moder, den trofaste Veninde, og vi skal kende hende igen blandt andet på hendes milde Dine, der i Glans og Ynde endog langt skal overgå det skønne, milde Blik, hvormed hun til sidst her

på Jorden smilede ad Døden. — Ja, lad os derfor kun synge et:

„Gud ste Lov for Nådens Ord,
der trøster dem, som græde,
og Gud ste Lov for Jesu Spor,
hvori de små kan træde,
og Gud ste Lov for Herrens Ånd,
der fører os i Ledebånd
til evig Fryd og Glæde.“

Amen!

Da Nygård i Anledning af sin Moders Begravelse var i Kjøbenhavn, traf han Frimodt, den bekendte Præst ved Johanneskirken, og da han meddelte ham Moderens Død, svarede Frimodt på sin ejendommelige Måde: Hun er ikke død, hun lever.

Før hendes som for Sønnens Christenliv havde Frimodt havt stor Betydning. En Tid fulgtes de ad hver Søndag til Johanneskirken; derved vakktes han til bevidst Christentro, og han sluttede sig ganske til Frimodts Retning, den „Indre Mission“. Det egentlige Regentsliv og Ungdomsglæderne der var han fremmed for; han passjede sine Bøger, flittig som han var i høj Grad. Derimod omgiktes han meget med Venner fra Johanneskirken. Nærvæd denne bode en gammel Major Brisberg, hvis Døttre horte til Kirkens Stæmgæster. I deres Hus samledes om Søndagen mange af Menigheden til Frokost, deriblandt Nygård. Også hos hans Moder mødtes en Kreds af Venner.

Frimodt besøgte hende jævnlig og satte, hvad ovennævnte Nitring af ham også vidner om, megen Pris på hende.

Særligt sluttede Nygård sig til en Kreds af theologiske Studenter, som delte kirkeligt Stade med ham. I Forening dannede de et lille «theologicum», „Broderskabet“ kaldte de det, og de samlede hver Lørdag Aften stiftetvis hos hverandre. Dette Samsfund bestod foruden Nygård af de nuværende Præster Balslev, Christensen, Møller (i Holstebro), Richter (i Bejen), Thiel (i Serup), Basse (i København), Jakobsen (i Breaninge), Paludan (i Svendbjerg), Melby (i Hjerf), Ussing (i Erbæk), Borgen (i Nordby) og afdøde Råschou (Kathetet i Kjobenhavn). Engang havde de Besøg af Wilhelm Beck, der glædede dem med et Foredrag. De blev kaldt Indre Missions Kvistkammer venner.

Om Stiftelsen af og Livet i dette Samsfund skriver en af Deltagerne: „Det var Fr. Nygård, der fandt os andre, og som han havde samlet os, var det også ham, der var Sjælen ved Sammenkomsterne. Psalmesangen lød kraftigt, og Samtalen gik livligt, der var ingen stor Meningsforskel; men den alvorligste af os alle var Nygård. Han var ikke streng i at domme Synderen, men Synden, og „Arbejdet for Sjælens Saliggørelse med Frygt og Bæven“ var Alvor for ham; der var ingen Recorderen mellem Ånd og Rød. Når han sad og lyttede til en Andens alvorlige Tale eller selv udviklede Syndens Dyrheder, kunde han se så sort og mørk ud, men straks efter kunde de samme Øjne se så barneglade ud. Dette milde, glade Børnesind

kom vel tydeligst frem, når vi sad en lille Vennefloj af Unge i hans Moders jævne Hjem og sang Bion's Opsang om at gaa ind til Vorherres Glæde."

"Der var en Tid, da Hjemlængslen og Frygten for Døden streedes om Herredømmet over hans Sind. „Kan Du se“, sagde han en Dag til mig, „hvor mine Øjne er gule; jeg er syg og lever vist ikke længe“. Underligt nok, netop på samme Sted (Hjørnet af Døsfæringen og Læssøegade), hvor han sagde dette til mig, mødte jeg senere ham og Elise Christiansen Dagen efter, at deres Forlovelse var declareret. Hvor så de dog jublende glade ud, de to Unge! Da tænkte han ikke paa Døden."

"Med en lille Floj Missionsvenner fra København var han og jeg en Gang til Missionsmøde i Roskilde; efter Mødet blev vi fulgte til Banegården, og da Toget satte sig i Gang, løb det til os fra de på Perronen Forj samlede: Af Guds Råde, til Guds Ære evigt glade vi skal være . . . Det kom jo også til at passe, da han drog på den sidste Rejse."

Nu er det mange År siden, at Nygård's Brev skiltes, og det i mere end en Huseende, fra hans, der nu skriver således om ham; men man hører på disse Mindeord, at Samlivet har efterladt et dybt Indtryk, som Tiden ikke har udslettet.

I Årene 1865—69 skrev Nygård af og til i „Andre Missions-tidende“. Lad mig optegne enkelte Uddrag heraf. De er betegnende for hans daværende Stæde. Således etsteds: „Hvor bliver der dog Træulhed i Huset, når det meldes os, at vi får Besøg af

en fær Ven, især når det en er Ven, der kommer langvejs fra, en Ven, vi måske ikke i mange År har set. Der bliver Travlhed i Køkken og Kældrer for at forberede hans Modtagelse, thi vi siger jo, det Bedste kan ikke være for godt til ham. Der bliver luftet ud og støvet af i Gæstekammeret, der bliver pyntet op derinde og gjort hyggeligt, for at vor Ven må kunne føle sig rigtig tilfreds på sit Besøg hos os . . . Er Du, min kære Læser, der nu læser dette lille Stykke, et sådant Menneſte, der måske i Dag har taget den „Andre Miſſionstidende“ i Hånden af blot og bar Nyſgerrighed, eller læser Du den af Vane og Føjelighed, fordi En af din kære Slægt har plaget Dig så meget derom, med et Ord: er Du et vantro Menneſte, uden levende Tro på Vor Herre Jeſus og hans Nåde, læg da vel Mærke til, hvad jeg nu ſiger Dig.“ Derefter tales ja om Helligånden ſom Bienen, der kommer langvejs fra og ikke er ſet i lange Tider. En gang drog han ind i Barnets Hjerter, det var dengang hans Gæſtekammer, men Du har jaget ham bort fra dit Huſ, og dit Hjerter blev en Kobertule. Dog banker han endnu på Døren, og lukker Du kun op for ham, da vil han endog ſelv gøre rent og pynte op derinde. „Om der ja var ravnſort Nat derinde, han ſkal ſelv gøre det lyst: om ja Syndens Eddertopper havde ſpundet deres Bæv derinde fra Loft til Gulv, han ſkal blæſe det altſammen bort igen; om ja Bekymringens Mol og Orme havde gnabet nok så meget itu derinde, han ſkal ſelv hele det igen og dræbe de ſkadelige Dyr; om ja din Egenretfærdighed lå fingertjukt

som Støvlag overalt derinde, han skal selv vidste det bort."

I en anden Artikel taler han om „den Helligånd's Skole“. Han kalder den en „Friskele“: „gratis er Skolegangen, der er ikke en Plads derinde, hvorfor der skal betales Noget. Vi ved det jo, det kommer af, at Gud Faders Søn en Gang for alle har betalt Skolepengene“. I Skolen er ikke mange Lærere, kun en, den store Læremester fra Himmerige, Gud Helligånd. Der tales ikke mange Sprog derinde, kun et, Guds Ord, Sandhedsordet fra Himmerige, det Sprog, som blev talt af Guds Søn. „Det var den rene, klare, fuldt gyldige Sandhed, han talte, det var ingen Digting, ingen Poesi.“ Hver Dag, hver Time på Dagen kan der meldes nye Elever ind i Skolen. I vor Tid er der ved Guds Nåde en stor Tilgang. „Finden vi kom ind i den Skole, var vi nogle pjaltede og forkomne Fattigbørn, fulde af Elendighed, iførte Syndens lasede Klæder, forkuede og fortrykte som Trælle under Verdens Børnelærdom, fulde af Angst for Lovens og Samvittighedens Tordentale. Men se, neppe kom vi indenfor, før vi blev iførte skinnende hvide, bløde og varme Klæder, Vor Herres Jesu Christi Retfærdighed og Helliggørelse og Forløsning, Klæder, som aldrig kan slides op; og da vi var iført disse, svandt Lovens og Syndens Stræmmebillede bort, og Trællesindet blev drevet ud; der kom et nyt Sind, Christi Sind, og en ny Ånd, den Helligånd, istedet, og med disse Vidnesbyrder om Frihed og om Slægtskab med Kongernes Konge.“ Og der er ikke kedeligt i denne Skole.

Det gives ofte som Undskyldning af „vore vildebrødre, som har meldt sig ind i Satans, i Verdens Skole, overfor vore Formaninger og Bønner i Jesu Navn om dog at vende tilbage til deres kristelige Børnelærdom“. Men lad os overfor denne Undskyldning, som „Satan har lært dem“, vise dem, at „Guds Børn har Tider, hvori de holde Hvile, hvori de lege, lege for Herren med Psalmer og Lovsange på Tonerne's store Legeplads, men lad os så heller ikke her give Anstød ved vor Leg op ad Tonerne's Stige, enten ved at klavre dorste og søvnige op derad, så at Sangens Liv bliver dræbt af Træghed, eller ved at gøre vilde, ubesindige Krumspring, thi derved står man i Fare for at styrte ned og slå sig slemt.“ På Dommens Dag holdes den store Examen: „da bliver Enhvers Characterbog, Livets Bog, åbnet, thi i den står der skrevet Characterer for hver Dag, vi have levet; Herren har selv skrevet dem deri. Der er kun to Slags Characterer, den ene hedder: „Troende af Guds Nåde“, og den anden: „Bantro af egen Villie“. Og Prøven har kun to Udfald, det ene hedder: „evig frelst, uforskyldt“, det andet: „evig fortabt ved egen Skyld“.

Selv forsøgte Nygård i den Tid ikke sjældent at sætte Ord til Tonerne i hin Andens Skole. I „Indre Missionsstidende“ findes flere små kristelige Sange af ham. Han synger f. Ex. en „Lovsang for de Små“, der består af to Afdelinger med Overskrift: „Før Underviisningen i Religion“ og: „Efter Underviisningen“. En anden „Helligåndens Himmelbud“ lyder således:

Vil Satan bugge Sjælen ind
 I sød, men farlig Slummer
 Og blinde Dig på Syn og Sind
 For Synsens svære Rummer,
 Sæt ene da din Lid til Gud,
 Sin Helligånd han stikker ud
 For Lybt om Syn d at vidne.

Og vil din Sjæleffjende fræl
 Dig selvretfærdig gøre,
 Da jag den usle Hovmod væk,
 Alt, lad Dig ej forføre;
 Men lyt til Helligåndens Bud,
 At al Retfærdighed for Gud
 kun hos vor Frelser findes.

Men hvister Satan Løgnens Ord —
 For Bytte at tilrive —
 At, da Guds Råde er så stor,
 Forbømt kan Ingen blive;
 Mærk på Valsmens Alvorsklang
 Og Hellig-Åndens Himmelsang
 Om Dommen, som skal komme.

o

Du

in

, " III

1071

= 21070011

10701 " III

Tal, Faber lær! Med Lovsangs Ror
 Du være prift og lobet,
 Forbi Du gav os Frelsens Ord
 Og knuste Slangens Hoved,
 Forbi Du sender, gode Gud,
 Din Hellig-Ånd som Himmelsbud
 For om det Alt at vidne.

Også selve Psalmetonen i Menigheden virkede han for. Selv havde han, ved vi, ikke store Evner til Sang, så lidt som til Psalmebigtning, men her, som ved så mange andre Lejligheder siden, søgte han Trang til at gøre Noget for en god Sag. Sammen med Manufacturhandler Chr. Sørensen, Boghandler Fr. Berthelsen og Student Sofus Borgen udsendte han en trykt Opfordring, der var forfattet af ham, til Fremhjælpning af Menighedsfungen i Johanneskirken. Heri hedder det blandt Andet: „Til en ny Undergerning hører en ny Sang.“ Således løb det fra Morten Luthers Mund i Reformationstiden, og dette Ord kan vi anvende også i vor Tid, ti også nu er den gamle og dog nye Undergerning ved at gentage sig, at Menigheden vågner af sin Dvale, og de Troende begynde at „synge yndeligen i deres Hjerter for Herren“. Nu er det vel enhver Christen givet at kunne „synge i Hertet“, men ikke Enhver er istand til uden Vejledning at synge med i Menighedens Forsamling således, at det bliver til Opbyggelse for Andre Med dette for Øje har vi formået Cantoren ved Johanneskirken, Hr. Hansen, til at lede nogle Sangøvelser, som agtes afholdte en Aften ugentlig Omkostningerne ved denne Sag, som iøvrigt ville blive højt ubetydelige, idet Hr. Hansen velvilligt har tilbudt sin Hjælp uden Bederlag, har vi tænkt os dækkede ved frivillige Bidrag, hvorefter det mulige Overflud kunde tilfalde „den Indre Mission“.

Af ovennævnte Sofus Borgen indførtes Rygård i Toldcontrolleur Christianssens Hus, der sluttede sig

varmt til Menigheden i Johanneskirken. Christianens bode i den såkaldte „Lårnbygning“, en ejendommelig gammel Bindingsværksbygning med spidst Tag på Kørrebro. I dette Hus blev han derefter en stadig Gæst, og der hentede han sin første Hustru. „Jeg husker“, skriver en Svigerinde af ham, „den første Gang han var i vort Hus. Vi sang blandt andre Sange: „O Helligånd, mit Hjerte“. Han var den Gang kvik og livlig. Af Skikkelse var han tynd og smal i Ansigtet, helt forfælsk fra sine senere År“.

I Efteråret 1869 blev han forlovet med Elise Henriette Christiansen. Blandt de Bemærkninger, der samlede i hendes Hjem, var Boghandler Fr. Berthelsen, der samme År blev gift med en ældre Søster til Elise. De to Søstre stode hinanden meget nær lige til deres Død, som indtraf med et halvt Års Mellemrum, så nær fulgte de også hinanden på den sidste Vandring.

Omtrent samtidigt med sin Forlovelse begyndte Nygård et nyt Afsnit af sit Christenliv, idet han drog sig hen imod den grundtvigske Bevægelse.

Ved den Tid var der en betydelig Strømning i denne Retning hos de unge Studerende. Blandt Andet blev en Adresse sat i Gang om at få Skat Rørdam til Professor ved Universitetet. Nygård var en af de Førgængere i denne Bestræbelse. Nu begyndte han at gå i Bartov Kirke og førtes så mere og mere over til det Livssyn, der blev hans for Resten af Livet. Hans Contubernal paa Regentens skriver endog, at han „med et raft Spring flyttede fra Johanneskirken til Bartov

og fra nu af sluttede sig til Grundtvigs Forskyndelse". Og at denne Tilslutning blev ivrig, fremgår af, hvad en af hans gamle Missionsvenner skriver om et tilfældigt Møde, de havde med hinanden på Gaden nogle År efter Omflaget: „Da gik jeg bedrøvet fra ham. „Stakkell, Du har endnu ikke fået det rette Syn“, sagde han. „Jeg takker Gud for mit Syn“, svarede jeg ham og gav ham Hånden til Afsted.“ Meddelelsen tilføjer: „Hvor jeg nu er glad ved, at dette ikke blev vort sidste Møde herne. For et Par År siden mødtes vi på Dampfærgeren. Hans Ydre var få forandret, at jeg ikke straks kendte ham, da han kom hen til mig, men da vi så kom i Samtale om gamle og nye Dage, så kendte jeg Frederik Nygård igen, så fandt jeg atter hos ham det milde, barnlige, fordragelige Sind, som havde draget mig til ham i de unge Dage.“

I Sommeren 1870 tog han theologisk Embeds-examen med laud. Mærkeligt nok folte han sig svag i Kirkehistorie, men han var så heldig at få en Op-gave om den hellige Birgitte, Professor Frederik Hammerichs Yndlingsæmne, og det var han naturligvis særligt godt hjemme i. Under Examenen kom hans Forlovede hjem og fortalte, at han stod udmærket — hvis han blot levede, thi han var pludselig bleven hestig syg. Det var jo en kold Sn, men det viste sig heldigvis, at Sygdommen kun kom af, at han, i Glæde over de gode Udsigter, havde tracteret sig selv med for mange Iskager, og den næste Dag var han rask.

Snart efter holdt han sin Dimisprædiken, „en

god og hjertelig Prædiken", sagde Censorerne og gav ham laud. Gamle Pastor Koltzoff ved Helliggeist Kirke gav ham Tillæbelse til, at der, imod Sædvane, måtte blive affungen en Psalmefør og efter Prædikenen. Til den kateketiske Prøve måtte han nøjes med laud. Måske han dengang ikke var så dygtig til at udsørge de Unge, som han senere blev til at udsørge de Gamle; thi dem har han tidt „kateketiseret“, så at de kom frem med deres dybeste Minder. Her har han fortjent et laud af den danske Kirke.

Endnu en Prøve havde han at bestå, idet han i 1871 gennemgik sin Militærskole. Her var Udsigterne ikke ret gode, da det Practiske, i håndgribelig Forstand i al Fald, ikke var hans stærke Side. Hans Svigerfader gav ham det Vidnesbyrd, at han var sødt med 5 Tommelfingre. På Regentstuen måtte han lade „sin Kone“ styre for sig. Og da han i Froslev engang vilde prøve selv at være Kudsfor sin Familie, svingede han ud af Gården og lige ind i et Hegn. Dog gik det helt godt for ham som Soldat; han holdt sine Knapper skinnende blanke og var i det Hele uhyre nøjagtig med at passe sine militære Pligter. Han hode på Citabellet sammen med nuværende Skolebestyrer Feuger i Århus, hvad han var meget glad ved, da der blandt Soldaterne herskede megen Råhed.

Samme Efterår holdt han Bryllup med Elise Christiansen. De vietes i Johanneskirken af Frimodt. Han førte sin Brud til et lille Hus i Ryslinge nær ved Højsskolen.

Ved denne havde han nemlig allerede Året for

modtaget en Plads som Lærer, og her virkede han, med den Afbrudelse, som Militærtjenesten voldte, i 2 År.

For Skolen har denne Virksomhed, kort og afbrudt og gærende, som den var, neppe havt stor Betydning. Mere fik den derimod at betyde for Kngårds egen Udvikling. Ganske vist havde han, som ovenfor nævnt, allerede i København sluttet sig til Grundtvigs Forkyndelse i Bartov, men han kendte endnu kun lidt til den grundtvigste Bevægelse i dens Helhed. Da Pastor Joh. Clausen, som jo var Forstander for Højskolen i Nyslinge, tilbød ham Pladsen som Lærer, svarede han, at han vist ikke egnede sig dertil, da han vel var bleven bestemt grundtvigst i kirkelig Henseende, men i folkelig Henseende var han fremmed for Retningen. Da Clausen imidlertid bad ham blot komme, som han var, og deltage i Arbejdet, gik han ind derpå.

Det blev så en Gæringstid for ham.

Friskolen kendte han ikke, men den nu afbøde Appel, som da havde en sådan Skole i Nyslinge, og som var en stærk Personlighed, åbnede hans Øje for Friskolens Tanker.

I Politiken var han national-liberal og disputerede kraftigt til Forsvar for den reviderede Grundlov, men også her vandtes han for den anden Side.

I kirkelig Henseende befestedes og udvikledes hans Syn ved Påvirkning af Birkebal og af gamle Christne i Balgmenigheden. Til denne sluttede han sig nemlig mere og mere, medens han i Begyndelsen havde taget

Del også i Clausens kirkelige Arbejde. Blandt Andet holdt han med de christeligt mest påvirkede Elever små gudelige Forsamlinger i et lille Hus i Byen. Og var nu end Clausens Gerning på den Tid i venlig Forståelse med Birkedals, så måtte dog Nygårds Tilslutning til denne og hans Menighed naturligt fjerne ham noget fra hin, og da der, også uden dette, var Hindringer for Samarbejdet, så var de vist begge tilfredse med at skilles, da Nygård i Efteråret 1872 tog imod Forstanderskabet for en nyoprettet Folkehøjskole i Sønderholm ved Ribe.

Her virkede han i c. 3 År, i Begyndelsen boende i en gammel forladt Bondegård, hvor hans første Barn Sigurd fødtes 1872, senere boende på selve Højskolen, der først henad Foråret 1873 var bleven helt bygget færdig. Her fødtes 1874 hans næste Barn Agnete. Forholdene var små, særligt i udvortes Henseende, men de unge Højskolefolk var i høj Grad nøjsomme, og fornøjeligt gif Livet, så at han tidt kunde tænke tilbage på disse År med Glæde. En trofast Hjælper havde han i Hannibal Petersen, nu Friskolelærer i Vester Stjerne.

I 1875 ordineredes han af Biskop Laub i Viborg Domkirke, efterat han var kaldet til Præst på Mors, først som residerende Capellan i Rødsted (Karby-Hvidbjerg-Rødsted Pastorat) fra 1875—78, og derefter som Sognepræst i Frøslev (Frøslev-Møllerup Pastorat) fra 1878—82. Rødsted blev Fødestedet for 3 Børn: Anna, der døde som spæd, Else f. 1876 og Karen f. 1878, Frøslev for 2: Christian f. 1880 og Gjertrud

f. 1882. Deres yngste Barn Johannes blev født i S.-Marå.

Om hans 6-årige Virksomhed på Mors har jeg modtaget Vidnesbyrd fra Flere, der stod ham nær i den Tid, og de samstemme i, at han øvede en rig Gerning som Præst og Foredragsholder, ligesom han der begyndte sit betydelige Arbejde som kirkehistorisk Forfatter.

I selve de Menigheder, for hvilke han var ansat som Præst, synes hans Forholdelse ikke ret at have vundet Indgang. Man holdt af ham i Kæbsted for hans jævne og milde Væsen, og man glædedes i Frøslev ved at samles med ham og hans Hustru i Hjemmet, hvor han holdt Møder for Gamle og Unge, ligesom man gerne hørte ham i Kirken, men her som der stortede det paa hjertelig Forståelse af hans Prædiken. Derimod var der mange Andre på Den, som hjerteligt glædedes derved og sluttede sig nøje til ham.

Første Gang han, endnu som Forstander i Sønderholm, talte på Mors, var ved et større Møde i Rykøbing, jammen med J. Nørregård. „Han talte“, skriver en Meddeler, „klart og varmt, så at han vandt mange Benner blandt Tilhørerne, Benner, som han beholdt til det Sidste“. „Han kunde“, skriver en Anden, „vel ikke måle sig med Nørregård i Kraft, men der var en Inderlighed i hans Tale, som gjorde, at den hævdede sin Plads ved Siden af hans, så at de aller fleste Tilhørere kom til at fatte Rykøbing“.

Senere kom hans Tale til at lyde trindt om på Den, og jærligt fængslede og glædede han Folk ved at

filbre udmærkede Mænd fra de sidste Århundreder, ved at fortælle om deres Tid, deres Liv og Virksomhed, og ved at påpege den historiske Tråd gennem Menneske- og Christenlivet. „Her øvede Nygård en stor Missionsgerning for mange af os“.

Straks han kom til Froslev, talte han ved et større Folkemøde over et jydsk Ord: „Her æ a, og der æ Nor, men hvor æ mi Mapues“, og det udlagde han om: at finde og være sig selv, at kende og leve med i sin Tid, og at gøre sin af Gud bestemte Gerning under Tillid til, at „Føde og Klæder nok Du får af ham imorgen som igår“. Den Tale slog an hos Tyderne.

Dg mig synes, at Nygård selv, hvor han færvedes, kom med dette „her æ a“, kom som den ejendommelige Personlighed han var, fyldte noget og gjorde det uden at stubbe Andre tilside. Dg han tog ikke fejl af Verdenshjørnerne åndelig talt; i hans Stæde vidste man, hvor man havde ham. Han endelig kunde glæde sig som et Barn over Livets udvortes Goder og med barnlig Tillid vente Lykken af Gud Faders Kærlighed.

På Folkehøjskolen i Galtrup talte han en Tid engang ugentlig, og han var altid hjerteligt velkommen hos Skolens Lærere og Elever og hos mange Andre, der strømmede til, når han kom.

Ligeledes stod han i et hjerteligt Forhold til Balmenigheden i Øster Følby, tog ofte Del i Gudsstjerneten i Ansgar kirken og i de Møder, Balmenigheden holdt dels i Kirken dels i Foramlingshuset, og han talte ofte ved disse Lejligheder.

At det Benstabsbånd, som derved blev knyttet mellem ham og Menigheden tillige med dens Præst Rasmus Lund, ikke brast, da han 1882 forlod Mors, det fik han Vejlighed til at vise i de følgende År, da han ofte gæstede Den, og særligt viste han det, da i Januar 1883 Lunds Menighed blev Frimenighed, thi allerede i Februar samme År skrev Nygård en Artikel i „Danst Kirketidende“ til Forsvar for Lund og Menigheden, og ligeledes var han en af Talsmændene for Menighedens Sag på det Møde, der i Anledningen blev holdt i København 12te Februar, ligesom han understrev den offentlige Udtalelse om Fælledsstabet, man fremdeles vilde bevare med dem.

Frøslev grændser til Galtrup=Øster Sølvby Pastorat, hvor Ansgarkirken og Højtkolen ligger, og til Dragstrup=Skaltrup og Løvsø=Grøvelv Pastorater, i hvilke største Delen af Menigheden bor, og den lette Udgang, han herved havde til at samles med Lund, Poulsen Dahl og mange af Menighedens Medlemmer, benyttede han i rigt Mål til at indhente Oplysninger om den kirkelige og folkelige Bevægelse, der var gået forud for Menighedens Dannelse, og om de Mænds Virksomhed, som havde haft Indflydelse i denne Retning. Således om Provst Sørensen i Solbjerg, om Algren, Kold, P. Larsen Estræppenborg og flere Andre. Disse Oplysninger sammenarbejdede han og udgav dem efterhånden i „Nordist Månedsskrift“ og i et særligt Skrift om Sørensen og Algren. Også den udsværgende Skildring af Kolds Barndoms- og Ungdomsliv i hans Skrift om

denne har han for en stor Del samlet Stof til, medens han boede i Frøslev.

Præstevener vandt han mange af på Mors: K. Lund, Lillelund, Thomsen, Gad, Jakobsen, Ingeråslev og Borgen, disse 7 Præster tilligemed Nygård samlede ikke så sjældent. „Da var der“, hedder det der oppe fra, „Din og Højtid både for dem selv og os, Højtidsdage, der stå i et kært Minde for Mange af os.“

I Året 1882 forlod han Mors. En Ven fra de Dage skriver: „På Højskolen og ved Folkemoderne blev der en stor, tom Plads, da han drog herfra, og denne tomme Plads er aldrig senere bleven fyldt“. Og en Anden skriver: „En Tak til Nygård for hans Virksomhed på Mors, og Være være hans Minde; gid Danmark og især Guds Menighed må herefter få mange Sønner, der vil træde i hans det gode Fodspor.“

Grunden til, at han forlod Mors, var jo, at han havde modtaget Kalde til at være Præst for Balgmenigheden i S.-Nærå. Derom havde der alt for flere År siden været forhandlet med ham. Nygård talte selv om en „Forlovelsestid“, der gik forud for hans endelige Forbindelse med denne Menighed. Der havde været Hindringer at overvinde, inden han kunde overtage Gerningen, og ikke mindre havde der været Hindringer for selve Menighedens Dannelse.

I S.-Nærå havde den endnu levende Pastor Kosfoed — „lille Kosfoe“ som de kalder ham med kærlig Erindring om hans jævne, stille og dog store Gerning — været Rebflak til at vække en betydelig kirkelig Bælgelse, og da han i 1872 var flyttet til Hesselager,

havde Trangen meldt sig til at danne en Valgmenighed. Dog var der til at begynde med kun Få, som turde sætte Tanken i Værk, så Få, at man, for at samle de lovbefalede 20 Husstande, måtte „låne“ en Mand fra Ryslinge Valgmenighed. Men de Få holdt trofast sammen, og ved eget Sammenstød og Andres Hjælp lykkedes det dem at få en Kirke opført. Som et lille Træk af Samarbejdet kan det fortjenes at minde, at en ældre, svagelig Pige, der havde Bolig i Fattighuset, hver Dag gav Kaffe til de Arbejdere, der på en nærliggende Mark optog og tildannede Soffelstenene til Kirken. Denne blev indviet i Januar 1875.

Den præstelige Betjening fik man foreløbigt fra Ryslinge. Birkedal, til hvem man havde løst Sognebånd, kom vel sjældent selv, men hans Capellan holdt Gubstjeneste i Næra to Gange om Månedens, Kredsen voksede, og i 1877 tog man påny Tanken op om at danne en selvstændig Valgmenighed. Rygård blev Manden, man forhandlede med. Dog strandede Sagen endnu denne Gang på økonomiske Banstigeligheder, og Forholdet til Ryslinge fortsattes endnu i en Række af År. Endelig i 1881 forhandlede Rygård påny med Menigheden, i 1882 byggede man Præstebolig, og i samme Efterår overtog han så den Præstegerning, hvori han virkede til sin Død.

Herom hedder det i en Beretning fra Kredsen: „Nu oprandt der en ny Tid for Sønder Næra Valgmenighed: en livlig Forkyndelse fra Prædikestolen, de hjertelige og trostelige Skriftetaler, den alvorssfulde og hyggelige. Forvaltning af de kirkelige Handlinger i det

Hele taget, de herlige Møder i Kirken, når den kære, jævne og kærnesunde Lindberg eller den alvorlige og ejendommelige Splejs førte Ordet, og fremfor Alt de store Bennemøder om Efteråret, hvor Præster og Højskolelærere var Ordførere, men hvor Nygård, der selv talte begge Dagene, dog var den, der i højeste Grad kunde jængsle Folk, når han fortalte om Skomager-svend Svane, om Præsten Agerbæk o. fl."

Dg videre: „Hjemmet i Præsteboligen var et sjældent jævnt og yndigt Hjem. Man havde frygtet lidt for, at den lærde Nygård, som man anså ham for, ikke rigtigt skulde kunne tale med jævne og gammelbøgs Folk, men denne Frygt viste sig at være ugrundet. Han kunde netop tale med den Allerfattigste og mest Enfoldige, og særligt kunde han tale med de Gamle, der havde levet med i den tidligere Opvækkelse, få dem til at fortælle, og selv vidste han Bested om en hel Del af det, som de kunde meddele."

„Man fik straks et godt Indtryk af hans Hustru med det lyse, åbne Ansigt, de milde, trofaste Øjne og med det tarvelige, bramfrie Væsen."

Snart skulde dog disse Øjne lukkes. Det var i Juletiden 1885. Som sædvanligt havde Juletræet været tændt påny for Småfolks Børn. Om Aftenen, da disse var gået, blev Fru Nygård syg af Lungebetændelse, som endte hendes Dage. Da blev der Sorg i Hjemmet og Sorg i Menigheden.

Smidlertid var der bleven kaldt på hans Virksomhed fra anden Side.

I 1888, nogle Måneder før sin Død, tog Dr.

Ludvig Helveg sin Afsted som Præst ved Hospitalskirken i Odense, hvor han havde virket i 26 År og samlet en stor Menighed. Ved hans Dørgang folte en Del af denne Trang til at slutte sig sammen til en Valgmenighed, og med Nygård kom der snart en Forhandling i Gang om at være Præst for denne. Var det gået langsomt i Sønder, så gik det i en Fart i Odense med Grosserer Faber som en af Lederne. Allerede den 9de August i samme År mødtes Nygård med Menighedsstyrelsen på Højskolehjemmet, og man blev snart enige. Valgmenighedens Forhandlingsprotokol begynder således: „Fr. Nygård tilbød, at han, skiftevis Formiddag og Eftermiddag, vilde prædike hver Søndag i Højskolehjemmets Sal, der derfor snarest burde indrettes saaledes, at den kunde opfylde Lovens Forpligtelse om en Bedesal. Præstens og Degnens, Fr. Morten Estesens Tilbud om at modtage Lønnen i 4 Offerdage blev med Glæde modtaget. Til Menighedsrådet valgtes: Murer Niels Hansen, Boghandler Jensen, Rasmus Poulsen Sandeman, og Chr. Faber med Præsten som Formand.“ Det Hele fattes så hurtigt i Bænk, at den kongelige Anerkendelse allerede kunde forelægges den 18de i følgende Måned.

I Bedesalen samledes man nu i Løbet af de næste 3 År til fælles Glæde og under Menighedens Vækst, så at Salen fyldtes til Trængsel. Man havde da også straks tænkt på, så snart som muligt at bygge en Kirke, og i Begyndelsen af 1888 var man nået så vidt, at man kunde købe en Byggegrund for 7000 Kr., hvor-

efter den smukke Kirke opførtes og den 19de December samme År indviedes af Biskoppen.

Om Nygårds Præstegerning ved de tvende Kirker i det Decennium, han endnu havde tilbage, skal jeg fatte mig kort. Jævnt og stille — det er vistnok allevegne den senere Tids Præg på Livet i Valgmenighederne i Modsætning til tidligere, da udadtil Skellet var skarpere og indadtil Sammenlutningen inderligere, da Ungdomsbegejstringen løftede Sindene, medens nu Manddomsgerningen sætter dem på Prøve. Det befet turde dog den sidste Tids Arbejde være lige så rigt som den første såvel for Præst som for Menighed. Men under denne Prøve vil den menneskelige Utålmodighed og Egentærlighed let kunne fremkalde Rivninger, som tidt falde stærkere i Øjnene end det jævne Samliv og den stille Samvækst. Således gik det også for Nygård i hans Gerning.

I S.-København, den gamle, sammenvoksede og væsentlig afsluttede Kreds, rejste der sig kun små Bølger, og de lagde sig let igen under Kærlighedens milde Luftning. I Odense derimod, den nye, voksende og mere uensartede Kreds, kom der Brydninger og Misstemning mellem Præst og Menighed. Særligt var dette Tilfældet for 3 År siden. Men at man dog i Grunden slet ikke kunde stilles, det fik netop da Udtryk fra Menighedens Side derved, at man valgte en personlig Ven af Nygård til Formand for Menighedsrådet, og fra Præstens Side fik det Året efter Udtryk derved, at han, da han havde fikket Udseende til et vel lønnet Sognekalb, stod Tanken om dette til Side og udbrød

til en af sine nærmeste Venner i Menigheden: „nu ved jeg, at jeg skal blive i min Gerning her, og så velsigne Gud mig med Kraft og Mod“.

„Og“ — kan denne Ven nu skrive til mig — „det lykkedes jo så forunderligt dejligt. Rygårds Prædiken bar Præget af større Inderlighed, og hans Husbesøg blev hyppigere og almindeligere. Det Myn-dige faldt bort, og hans Samarbejde med Menig-hedsrådet blev oplivende og frugtbringende. Det ene Menighedsmedlem efter det andet kom til mig og sagde: det var da godt, at vi beholdt Rygård.“

I afvigte Sommer — altså kort før sin Død — samlede han for første Gang de to Menighedskrebse om sig i Torpegårds Stov — et kort Udtryk for, at nu var atter samlet, hvad der hørte sammen, og mange ere Bibuesbyrdene om, at sjældent har han talt så fortroligt, frimodigt og inderligt som da.

Jeg kan tilføje, hvad der er mig meddelt af et Medlem af Kjerteminde Balsmenighed, der var til- stede ved Mødet: et dybt Indtryk gjorde det på mig, således fortalte hun, da han beskrev et Billede, han i Udlandet havde set af Korsfæstelsen. En mægtig Stråleglands omgav Frelserens Hoved, men så man meget nøje til, så opdagede man også nogle ganske små Stråler omkring Hovedet paa Røveren ved hans Side. Således — det var jo hans Anvendelse — kan Frelseren låne os lidt af sin Herligheds Glands i Dødens Stund.

Mærkeligt nok ligger nu Meddelelsen selv og venter på, at disse Stråler skulle lyse for hende i Afsted-

stunden, og jeg var jo Bibne til, hvorledes Sejersglansfen fra Korset brød gennem Dødens Mørke for ham, der så nylig havde peget for Andre på denne Trost.

Alt i alt vare de 15 År, hvori Nygård var Valgmenighedspræst, en rig Tid for ham.

Nig. må den Virksomhed kaldes, der begyndte så kont. bredte sig så vidt til Velsignelse for Mange og endte i Rærlighed og fælleds Læffigelse.

Og rigt var hans Liv i Hjemmet.

Den 18de October 1887 ægtede han sin anden Hustru Ollegård Refslund, Datter af Gårdejer Kristen Refslund i Sønderjylland. Den borgerlige Vielse efter preussisk Lov foretoges af Herredsfogeden, hvorefter Fri-menighedspræst Poulsen i Bøvlund holdt Utergang for Brudeparret i Brudens Hjem og lyste den kirkelige Velsignelse over Ægtefædet.

Og det blev i Sandhed til Velsignelse for dem begge.

Den unge Hustru -- hun var kun 22 År gl. -- forstod at gøre Hjemmet hyggeligt for ham, for de mange Stebørn og for Venner, der gæstede dem.

Hun fødte ham 5 Børn: Elise 1890, Emilie 91, Frederik 93, Ingeborg 94 og Knud, som blev født 4 Måneder før Faderens Død. I 1896 havde de den Sorg at miste den lille, yndige Emilie. De begravede hende på Valgmenighedens nye Kirtegård og skrev på hendes Gravsten: „Gud skal al Ting mage.“ Året efter begravedes han ved hendes Side.

I sin Stilling som Enkemand havde Nygård været

hårdt trykket af Ensomheden. Han kunde så dårligt være ene. Han trængte så hårdt til at have En at ty til og til at dele Glæder og Sorger med. Det havde han i fuldt Mål nu fundet. I de første År af deres Egtekab, førend Småbørnene vare til, Hinder derfor, var de to næsten altid sammen, han gik ikke gerne ud uden hende, og hun fulgte ham endog ofte på Foredragsrejser. Også senere vilde han helst have hende hos sig i Studerkammeret, hvor de læste sammen, og hvor hun tidt hjalp ham med Afskrivning under hans travle Samlerarbejde som Kirkehistorisk Forfatter. Også fulgtes de ad på flere større Rejser.

I Sommeren 1889 besøgte de Fru Rygårds Hjem i Sønderjylland og gjorde derfra en Udflugt til Freetzbergsstad, Ederstedt og Kropp, hvor de gæstede Præsten Poulsen. Rygård syntes straks godt om denne og hans Medlærere ved Præstestolen, og igennem disse Mænd kom han i Forbindelse med flere lutheriske Præster i Thykland. Dette blev Begyndelsen til hans og hans Hustrus Udenlandsrejser.

I Maj 1891 rejste de første Gang til Thykland. Først besøgte de atter Poulsen i Kropp. Her havde nylig gæstet dem i Sønderjylland, og da blev det aftalt, at de skulde komme først til ham og der lægge Rejseplanen. Nærmest var det en Studierejse, men han forstod så godt at forene sine Studier med andet Fornøjeligt, så at det for dem begge tillige blev en Oplysningstog, hvorfra de hjembragte mange gode Minder. De besøgte flere elskværdige Præstefamilier, med hvem de siden vedblev at stå i Forbindelse. Fra Strasbourg

gjorde de en lille Afstikker til Schweiz. Efter Hjemkomsten skrev han „Luthers Venner“ og betalte dermed sin Rejse, så at han fik Mod på en ny.

I 1892 søgte han derfor offentlig Understøttelse til en Tysklandsrejse for at studere Kirkelivet der. Han fik 500 Kr., og i Juni samme År drog de atter Syd på. Nu besøgte Universiteterne i Heidelberg, Strasburg og Erlangen, men de fleste Oplysninger hentede han ad mundtlig Vej. I Udlandet som her hjemme havde han Evne til at finde dem, der kunde fortælle for ham om det, han vilde vide Beseled om. Og han sigtede Kilderne. Han mente selv at kunne høre, når en Kilde ikke var rigtig ren, og da var han varsom med at benytte den. I 8 Dage boede de i et Kloster, og han fik af Forstanderen adskillige Bøger tillæns fra Bibliotheket, men tilsidst kunde han ikke få dem, han ønskede, det syntes ham, at man blev betænkelig ved hans Skrivelser. Også denne Gang gæstede de Schweiz, men Opholdet der blev snart afbrudt ved, at Sygdom i Hjemmet kaldte dem tilbage. Herefter skrev han sin Bog: „Mellem Protestanter og Katholiker“, og nu blev de hjemme i nogle År.

Men snart dukkede Planen op om en tredje og endnu større Rejse. Denne Gang gjaldt det Italien. Et helt År igennem forberedte de sig til Turen. De læste sammen om Landet og skrev op, hvad de mente, der skulde ses. I April 1895 kom de afsted og nåede under fælleds Glæde helt ned til Rom og Neapel. I Rom syldte han 50 Kr., og som han altid plejede barnligt at glæde sig til sin Fødselsdag, således havde han

færligt glædet sig til denne. Længte før de rejste hjemmefra, havde han lagt Planen til, hvorledes den skulde holdes. Han havde lagt Mærke til, at Villa Farnesina, hvor Raphael's Frescomalerier af Amor og Psyche findes, kun var åben den 1ste og 15de i hver Måned, og det forøvede ham, at det netop skulde træffe på hans Fødselsdag (1ste Maj). Der vilde han ene ud med sin Hustru, uden nogen af de andre Rejsefæller, der var kommen i Følge med dem. Et lille Står i Glæden var det, at så få mindedes ham her hjemme. Jeg sendte ham dog et Brevkort på Italiensf, men det kom ham ikke ihænde. Ellers vilde det have fornøjet ham, thi han var let at glæde, han var taknemlig for den mindste Venlighed, når han mærkede, at det bagefter stod et Hjerte, som holdt af ham.

Ja, således fulgtes de to i Stort og Småt.

Nu sidder hun ene tilbage med den store Børneslot — kun 32 År gl. De svundne ti År er hende som en lykkelig Drøm. Hun solte sig så tryk ved at bo hos ham, men Gud ske Lov, at denne Tryghed bundede i Samlivets Oplevelse af Gud Faders Kærlighed, den vil også nu lade hende bo trygt med de rige Minder og under Velsignelse til hendes store Gerning.

Nygårds Virksomhed som Forfatter er i det Foregående nævnt lejlighedsvis. Ellidne skal jeg i en samlet Oversigt minde om denne. I Dagblade og Ugeblade foreligger en Række Artikler fra hans Hånd. Han har skrevet i „Indre Missionstidende“, „Danst Folketidende“, „Fylla“, „Danst Kirketidende“, „Højskolebladet“, „Norsk Folkeblad“, „Nordhollands Folkeblad“,

„Den nye Budstikke“, „Fyns Tidende“ samt større Afhændlinger i „Nordist Månedschrift“, ligesom han var Medudgiver af „Historisk Månedschrift“ og „Danstieren“. Endvidere har han skrevet Thomas Thårups Levnetsløb, „Det Schouboeske Institut og Grundtvigs Værvirkthomhed sammesteds“, „Offentlig Redegørelse for det kirkelige Bennesmøde i 1881 i Afløv“, „Grundtvigs Stilling til en Udtrædelse af Statskirken og Kalkbrænderiforsamlingerne“, „P. K. Algreens og Provst J. K. Sørensens Levnetsløb med den christelige Væltelsehistorie på Mors“, „En kirkelig Lejlighedsbetragtning i Anledning af Grundtvigs 100 Års Fødselsfest“, „Luthers Benner“, „Mellem Protestanter og Katholiker“, Kolds Levnetsløb og endnu flere Biographier.

Hvor udførte første Del af hans betydelige Arbejde: „Christenlivet i Danmark gennem hundrede År“, der omhandlede den Fyenske Opvækkelse, og Fortættelsen om Opvækkelsen på Sjælland bebudedes. I sine sidste Dage var han travlt beskæftiget med at indsamle Stof til denne anden Del af Værket.

Der er, vistnok med Rette, sagt, at Rygård havde større Gøne til at samle Efterretninger, og det såvel ad mundtlig som skriftlig Vej, end til at give det Indsamlede den livlige poetiske Fremstilling, hvorpå kirkehistoriske som alle Skrifter have Krav. Dog vil man også i hans Bøger kunne finde dette Krav fyldestgjort. Jeg skal som Exempel herpå nævne hans Fortælling om Skomagersvend Svane, gengivet efter mundtlige Meddelelser af den nu afdøde Niels Klinf, Søn af Sneplær Rasmus Klinf i Hjerteminde. Da Meddelelsen

havde læst, hvad Nygård havde fået ud af hans mundtlige Oplysninger, udbrød han: „De er jo en Kunstner.“ Man hører den Gamles Glæde i et sådant Udbrud, og Mange have delt denne Glæde med ham.

Fremfor alt ejede Nygård Kærlighedens Kunst, Kærligheden til Guds Riges Åbenbarelse blandt det lille danske Folk, og Mange af dette ville kærligt takke ham også for hans Arbejde som Forfatter.

Denne hans Kærlighed gav ham, trods hans øvrige travle Gerning, tillige Tid til at gøre Noget for mangen en god Folkesag, der trængte til Støtte. Jeg nævner den sønderjydske Sag, Dansk Folkejamfund, den amerikanske Kirkesag, Löventhals Mission, Udsendelsen af Søren Olsen som indre Missionær i grundtvigsk Retning. Jeg tør vist afskrive nogle Ord fra den Sidstnævnte i et Brev til mig om Nygård. Der omtales Breve fra denne, der handle om „min lille Gerning, om hvordan han glæder sig ved den, giver Råd, Trost og Formaning, viser Vej, når Sundene synes lukkede for mig, skaffer Pengene, når min Pung er tom o. s. v. Ja, i den Sag har han været mig en såre trofast og kær Ven — ja Broder, som jeg alle Dage hårdt vil savne.“

Således var han, når han tog sig af et Menneſte eller en Sag.

Derfor kan det nu i Sandhed siges, at et „jævnt og muntert virksomt Liv“ er afsluttet her på Jorden.

Ja, også et muntert Liv. Hvor var han fornøjelig at omgås. I Sommer bode han henimod tre Uger her i Hjerteminde. Han glædede sig som et Barn

over den friske Luft, de styrkende Både, de smukke Omgivelser. Han forstod og han inderede sig over den lille By's Gjendommeligheder, og han kunde fortælle for os Andre om sine Småoplevelser her.

Nun så Uger efter måtte jeg, hin Søndag Morgen den 29de August, ile til Sønder-Nærå for ved hans Dødsleje at opleve den bedste Time i vort Venstabs Samliv.

Den 3die September samlede hans store Vennekare i Balmienighedskirken om hans Bære. Den var bedækket og omgivet af store og små Krands fra Menigheder, Vennekreds og de enkelte Vennehænder.

Først sang vi: „Herren han har besøgt sit Folk“, og jeg talte således:

„Herren han har besøgt sit Folk,
Natten han blev til Morgen,
Menneskens Søn, Gud Faders Løft,
Sluttet nu har al Sorgen.“

„Denne Psalme elskede Rygård. Den lød ved hans Dødsleje, vi har sunget den idag ved hans Bære, og det Vers, hvormed Psalmen begynder, vil jeg sætte som Overskrift over disse mine Afsteds- og Mindeord, thi dette Psalmevers lyser for mig over hans Vortgang, og det lyser for mig over vor Sorg.

Det var ikke underligt, at denne Psalme var bleven Rygård kær, thi Få kendte bedre end han denne Herrens Besøgelæsesgang igennem vort Folk i dette Århundrede. Det blev jo en stor Del af hans Livsgerning at følge Menighedens Udvikling under denne

Besøgelse, og særligt grandstøbe hans Herrens Besøg hos Småfolk, disse Småoplevelser, der ellers let forsvinde af Kirkehistorien, men som dog høre med til en levende Fremstilling deraf. Jeg tror, at den danske Kirke vil vide ham Tak for hans trofaste Arbejde i denne Retning, han har samlet med Flid og samlet på det Bedste, som har været sig hos vort Folk.

Men hvad hjælp det, om han nok så indgående kendte denne Menighedens Udvikling, hvis han ikke tillige havde villet tjene den. Dertil var han kaldet som Præst. Dette Kald fulgte han, og han søgte det med Troskab. Ja, det var, hvad han først og sidst vilde efter sine Ønser: kalde så mange som muligt til at være blandt dem, Herren kunde besøge med Glæde, og besøge dem i, at der havde de valgt den gode Plads og den sikre Tilflugt. Og det er Mange i denne Kreds, der ville sige idag: han har trostet os med det evige Livs Ord, ja det er vist dem, der ville sige: Ingen kunde for os gøre det bedre end han.

Og dog: skal vi ret kunne synge ved hans Bære: „Herren han har besøgt sit Folk“, da er det ikke nok, om han kunde prædike for Auden, men da måtte han selv have oplevet dette Besøg. Ja vi, som skal tale så meget om de store, høje Ting, vi må lidt julle over, at det kan være så småt med vore egne Oplevelser, godt derfor, om det dog kan kendes, at når det ret gælder os personligt, da så vi Besøg af Herren.

Christne Venner! Hør derfor om hans store Stund, hans Afstedstund fra denne Verden, som jeg fit Måde til at overvære: Deti var i den sidste Stribens

Time, ellers kunde han ikke mere tale til os, måtte dårligt kende os, men da kunde han begære disse Psalmer: „Herren han har besøgt sit Folk“ og „Alt står i Guds Faderhånd“, og tydeligt kunde han selv synge med. Og da vi bekyndte Troen og bad Fader vor, kunde han sige Ordene med fra først til sidst. Så lyste jeg Betsignelsen over ham, og straks derpå istemte han selv: „Guds Fred er mer end Englevagt“, og da der i denne Psalm var et Vers, vi Andre ikke kunde huse, da begyndte han alene paa Verset. Derefter fortsattes hans Dødskamp, og Bekendelsen, Bønner og Lovsangen blev saaledes hans sidste forstaaelige Ord i denne Verden. Ja her gif det i Opsyldelse: „Herren han har besøgt sit Folk“, her oplevede vi et Besøg af Herren hos en af sine Venner midt i Dødens Port, her viste det sig, at når alt Andet brister, så holder Herrens Ord.

Herren har sagt: Jeg er A og Ø, den Første og den Sidste, Begyndelsen og Enden. Og den Første, Begyndelsen, det bekende vi jo gerne, at Herren har været for os, men lidt kan det være, som han ikke skal blive den Sidste. Der er så meget Andet, der truer med at blive det Sidste, Andet, der siger: Jeg skal nok faa Ret tilsidst. Vi kan blive ængstelige for, at Synden og Døden skal blive det Sidste for os, og da trænge vi til, at Herren vil besøge os. Det skete her. Herren besøgte sin Ven og sagde: alt Andet får ikke Lov at være det Sidste, nej jeg vil være den Sidste, som jeg var den Første.

Og derfor, da vi sad i lyblos Stillehed og ventede paa

vor Bøns sidste Suf, da gik der en Engel igennem Stuen, den bar hans Sjæl til Gud.

Dg lad nu dette trøste os, som ere så bedrøvede, over, at vi have mistet ham her i Verden.

Blandt disse Bedrøvede må jeg have Lov til at nævne mig selv, om ikke for Andet, så for at få bragt min Tale ved hans Bære. Ja, han var mig en tro Ven, så med milde og kærlige Øjne på mig og Mine og tog nøjsomt imod, hvad jeg havde at give ham igen for al hans Kærlighed. Jeg har kendt til at ty til ham, når det kneb, han har raft mig mangen en Vennehånd, den bedste Vennetjeneste gjorde han mig i sin sidste Stund, da han vidnede for mig om Livets Sejr over Døden.

Dg lad det trøste hans Vennekreds, særligt i disse Menigheder. I have vist tidt følt, at der slog et barnligt troende Hjerte bag ved hans Ord til Eder, og nu ville I gerne mindes, at hvad han forkyndte Eder, det blev for ham selv Støttestaven, da han skulde gå gennem Dødens Skyggebal. Det vil påminde Eder om at holde fast ved Ordet, han lagde Eder på Sinde. Dg det vil sige til Eder: når I nu uden ham skulle bygge videre på eders Menighedsliv, da gør det på den Klippegrund, som ene kan bære det. Gud give Eder Råde til at gøre dette i Tro og indbyrdes Kærlighed!

Dg så, I Kære, som stod ham nærmest, I, som have lidt det største Tab. I ville sige idag: han var såre god imod os, og han har været os til megen Belsignelse. Så ville I vel ogsaa sige: gid vi havde været

bedre end Hant, havde skænnet mere på, hvad et ejedel
 Det må vi jo gjerne sigé, når vi miste vore Kæreste.
 Dog I have også skænnet på hant og gjort ham megen
 Glæde.

Kære Fri Nygård! De tog hans Hjertes Lykke
 op, da den var nedbrudt, tog den op med barnlig
 og trofast Hånd, De har været ham en tro Støtte
 igjennem disse ti Aar, og — fremfor Alt — De var
 hans Hjertes Lyst og Glæde! Derfor kunde han med
 Sandhed sigé under sin sidste Strid: Du har været
 mig en god Hustru!

Og I, hans Børn! I have været Meget for ham,
 først og sidst det, som er det Største, vi kunne være for
 hverandre, Genstand for hans inderlige Kærlighed, fra
 de Store til de Mindste.

Men sandt er det her som altid, når I ville sigé:
 gid vi havde været Mere for ham, gid vi aldrig havde
 såret hans Hjerte! Så sig til eders Sjæl: vi tro på
 Syndernes Forladelse, da lysés der Fred over eders
 Minde. Ja:

„Herren han har besøgt sit Folk,

Natten hun blev til Morgen“.

og Noget af Nattens Mørke er det blevet for Edet,
 tungt kan det være at tænke på Fremtiden, ikke under-
 ligt, om I kom til at spørge: hvor er der Lys i dette
 Mørke? men så er der jo Brug for Herrens Besøgelse,
 og Ingen besøger han hellere end Enkerne og de
 Faberløse.

Gud gide os alle, når Dødens og Sorgens Natte-

mørke banker på hos os, da at sige til Herren: besøg os! vi kan ikke være ene! da skulle vi engang efter Nattens Ende samles med ham, der nu gif foran, og med alle de Hellige til den lyse Dag, hvor vi ret skulle kunne istemme i de Saliges Chor:

„Menneskens Søn, Gud Faders Tolt,
 sluttet nu har al Sorgen.“

Derefter talte Valgmenighedspræst N. Pedersen, således:

Da jeg sidste Gang for to Måneder siden besøgte min kære Ven og hans Hustru, og jeg med ham en Formiddag gif en Tur udover Markerne og ind igennem Skoven, kom vi til at tale om Døden i Anledning af, at en af Menighedens Kvinder, som havde levet et rigt og velsignet Liv, netop i de Dage var gået bort, og jeg kom da til at sige, idet vi lige stod ved Indgangen til Skoven, at når et christent Menneske, der har levet et virksomt og dygtigt Menneskeliv, gif bort, da var det ligt med et Træ i Skoven, der bliver fældet; Træet har givet Skygge på den Plads, hvor det har stået, og det har kastet Fro til nye Trær, som skal udfylde den tomme Plads. Da jeg modtog det smertelige Budskab om min Vens så pludselige og slet ikke anede Bortgang, da kom jeg til at tænke på denne vor Samtale, og jeg sagde ved mig selv: nu er der faldet et af de store Trær i Skoven, et Træ, som havde bredt sine Grene så vidt ud, og som havde

givet Ly og Bedrøvelse til de mange Sjæle, som gik ind under Træets Krone, et Træ, som tillige har kastet mange Frø, der vil vokse frem og fylde den tomme Plads med rig Belsignelse.

I en stemningsfuld Sang om Vorherres Jesu Barndom i Nazaret findes der disse dybe Ord om Jesus, når han gik med Josef ud paa Fjeldet, hvor de store Trær blev fælbede:

Så med Dnt de grønne Grene
Lørne mod de skarpe Stene,
Bilde gerne Såret lagt.

Med sit ømme Hjærte gjorde det Vorherre Jesus så ondt, (hver Gang han i sit Liv mødte det faldne, sårede og sønderrevne Menneskeliv, han ynkedes inderlig derover, vi hustet, hvorledes han ynkedes inderlig ved Vighåren i Nain, hvorledes han græd ved Bennen Lazarus' Grav, han følte dybere end noget andet Menneske den Sorg og Smerte, som Døden bringer, fordi han elskede Livet, og vi ved det i vor Tro, at hver Gang Døden kommer med sin bitre Smerte, er han nær hos os med den ømmeste Deltagelse som ingen anden.

Så er det jo ikke underligt, at det gjorde så ondt, ja ondt, da det så pludselig skete, at hans Livstræ, som vi elskede så såre, segnede og faldt. Så stor kan Bedrøvelsen blive, at vi synes, at vi selv ere blevne knuste med i Faldet, at idet vi ser den tomme Plads, vi føler, at der er bleven tomt inde i os selv. Hans Kære, der stod ham så nær,

og mange af os, hans Venner, har vel følt det således.

Men Trosten i Sorgen kommer aldrig ved at stirre på Døden men kun ved at se paa Livet. Lad os derfor se på og takke for det velsignede Mennekeliv, som han har levet iblandt os, på det Liv, som han har efterladt os som en rig Arv, og på det Liv, som vi engang i Følge den kristne Menigheds Herligheds Håb skal leve med ham.

Når jeg da skal nævne det, som bragte os Bedrøvelse, når vi trådte ind under hans Livs styggefulde Krone, da er der to Ting, som kom mig imøde og vel alle, som han levede sammen med og virkede iblandt og bleve påvirkede af hans Personlighed, to Ting, om hvilke Børherre Jesus udtrykkelig siger, at de gør et Mennekeliv virkelig stort. På hans sidste Rejse til Jerusalem opkom der to Gange en Strid mellem hans Disciple om, hvem der var den største iblandt dem. Den ene Gang tager han et Barn og stiller det i deres Midte og siger: uden I omvende eder og blive som Børn, kommer I ingenlunde ind i Gimmeriges Rige. Den, som ydmyger sig som et lille Barn, er den største. Den anden Gang siger han: I vide, at Folkenes Fyrster hersker over dem, og de Store har Magt over dem; men således skal det ikke være iblandt eder, men den, som vil være stor iblandt eder, skal være eders Tjener, og den, som vil være den Første iblandt eder, skal være eder underdanig, ligesom Mennestens Søn ikke er kommen for at lade sig tjene,

men for at tjene og give sig selv til Løsepenge for mange. Således siger Vorherre, at de to Ting, som gjør et Menneske virkelig stort, er Barnligheden og den tjenende Kærlighed. Det var disse to, der var både hans Natur- og Nåde-gaver. Som Barnet havde han det lyse Dje, det glade Sind og den villige Tro, han så så lyst på Menneskelivet, han var altid så fornøjet, munter og glad, han havde så let ved at tro; denne Barnlighed, der tvæger alle Mennesker og særlig os, der kun har så lidt deraf, lyfte ud af ham i hele hans Liv og Birk-somhed, det var den, der gjorde hans Vidnesbyrd i Menigheden så tiltalende for Hjertet, det var den, der trådte så stærkt frem, når han gjorde Tjeneste ved Dås og Herrens Bord, der, hvor det gælder om, at den barnlige Tro overstigger alt andet. Jeg har engang ved en anden Bejllighed sagt til denne Menighedssteds: Gudsader har givet eder en stor Gave, idet han har stillet en Præst med den barnlige Gave i eders Midte; jeg siger atter i Dag: huff nu derpå og tal derfor! Men Nygård var også en kærlig Mand, hvor var han ikke kærlig i Hjemmet, i Bønnelaget, i Menigheden! hvor vilde han ikke gerne tjene og glæde og gøre alt godt for Hustru og Børn, hvor modtog han ikke os på kærlig Nåde, os, som han særlig havde skænket sit Ven-skab, og hvor vilde han ikke gerne tjene denne Menighed og hele Guds Menighed. Hvad et Menneske lysler med, det har dette Menneskes Kærlighed; han lyslede altid med den levende Menighed, og et

herligt Bidnessbyrd derom har han efterladt sig i sine skriftlige Arbejder.

Og det Liv, han har levet, har ikke blot givet vederkvægende Skygge, Ly og Læ for mange Sjæle, men det har også kastet Frø, så at meget vil vokse frem, hvor han havde sin Plads og Gerning, vokse frem og bære hans Billede og efterhånden fylde den Plads, der nu er bleven tom ved hans Vortgang, og netop nu, da han ikke mere er iblandt os, vil det mærkes, hvad han har været for os, Påstønnelsen og Taknemmeligheden vil blive stor.

Men det, som vil give os den bedste og fulde Trost, er dog dette, at vi med alle vore Sorger og Savn kan ty ind under det Træs Skygge, som aldrig falder, det evige Livs Træ, som står altid grønt og skyggende både her nede i Menigheden og hist oppe i Guds Paradis. Derunder samlede vi med ham her nede og havde vore rigeste Timer, og derunder skal vi engang forsamles med ham og med alle Jesu Frelste, når vi under grønne Lind går til Vorherres Glæde ind.

Efterat dernæst de to Formænd for Menighedsrådene havde bragt deres Farvel, talte Sognepræst S. Lassen:

„Se, hvor stor en Kærlighed Faderen har vist os, at vi må kaldes Guds Børn“ (1. Johs. 3, 1). I det Ord søgte Nygård Trost under Sorg. Gud Faders almægtige, bærende Kærlighed trænger vi til under alle vore Livsforhold; vi må tro, at

Guds Kraft og Guds Kærlighed hører sammen, at den Ultraadende i sin Kærlighed kommer os nær og vil lade sin Kærligheds Villie ske med os og alle vore Kære.

Denne Tros Fred og Glæde ejede Nygård, den gav han Vidnesbyrd i sin Forkyndelse og i sit Liv — også med Døden for Dje.

Der var i hans Menneskenatur en usædvanlig Kraft baade åndelig og legemlig; han havde Lyft til åndeligt Arbejde, og han var arbejdsdygtig som få. Meget har han talt til Oplysning og Opbyggelse, meget har han læst og meget har han skrevet — alt ud fra dette: Hjertets Glæde over Guds Nåde mod Syndere — og det lyse Syn på Guds Børns, Menighedens Sejrsgang gennem Trængsler ved Guds Kraft, som frier ud fra alle Trængsler.

Nygårds Kraft var i Ydmyghed for Gud, i Mildhed og Sagtomdighed. Deraf sit hans Ord Bægt og Myndighed. Han havde Evne til at hjælpe Mennesker åndeligt til Rette. Han kunde i Samtale møde os så overbevisende, komme med sit kærlige: Det maa Du! og tilføre os Kraft. Han var sanddru, han jagde sin Mening; i et Ordstifte stod han fast på sin Overbevisning.

Stærkest blev han, når han tjente ved Herrens Indstiftelser; ydmygt bøjede han sig ind under den Kraft til Frelse, som der åbenbares; han vidste, Guds Kraft fuldkommes i Skrøbelighed. Det var med Håbets Dagsglans over sit Åsyn og med Troens Sikkerhed i Rosten, han udtalte Ænsket til Alter-

gæsterne, at Kærligheds og Sandheds Ånd vilde forfætte og fuldkomme den begyndte gode Gerning „til Vorherres Jesu Kristi den store Dag, vort Røds Opstandelses Dag“. Det var så trøstefuldt at høre ham sige disse Ord med frimodig Klang i Stemmen: „Vorherres Jesu Kristi den store Dag, vort Røds Opstandelses Dag.“

Nu har Fortrængelighed lagt sig over hans Begeme herne, men det stunder mod Vorherres Jesu Kristi den store Dag, vort Røds Opstandelses Dag.

Gid alle lyse Minder om ham i Sønder-Nærå og Dønsø Valgmenigheder må blive Kilde-spring til Kraft og Velsignelse.

Tak til Gud for, hvad han gav os i Nygård! Jeg er vis på, mange Sognepræster vil tiltræde denne Tak. Nygård elskede den danske Folketirke.

Gud trøste og styrkte hans efterladte Hustru og Børn. Hvor var Nygård glad ved sit Hjem, glad ved i sine Kæres Kredse at styrkes og beredes til sin ofte anstrængende Gerning. — Guds gode Ånd hjælpe hans Kære og os Alle, at vi må holde fast ved Troens sikre Forvisning: Se, hvor stor en Kærlighed Faderen har vist os, at vi må kaldes Guds Børn. — Deri er Alt til Frelse gemt for os.

Ved Graven løb endnu nogle Afstedsord fra Benner, hvorefter jeg forrettede Jordpåkæstelsen med Bekendelsen af Troen og med Fadervor.

Når vi nu komme som Gæster til Sønder-Nærå Valgmenigheds Præstebolig, da står vor kære Ven ikke

længere i Døren for at modtage os. Men Herren har sagt: „Gører Eder Benner, at de, når I stilles herfra, kunne modtage Eder i de evige Boliger.“ Så tør vi da endnu glæde os til engang at få ham at se, stående i Døren til vor Modtagelse. Gud give os Nåde til, at vi må opnå dette Nøbe!

